

Artikel til DOF-Sønderjyllands hjemmeside om stor skallesluger

## Nyopsatte redekasser til stor skallesluger giver gode resultater

Af Jesper Tofft

Als/Sundeved-området har gennem 50 år eller mere været kendt som et ynglested for den store skallesluger, og området ved Als og det sydlige Lillebælt udgør den nordlige udløber af et større udbredelsesområde ved den tyske Østersøkyst.

De største danske yngleforekomster er dog i den østlige del af landet ved Sydsjælland, Møn, Falster og Bornholm.

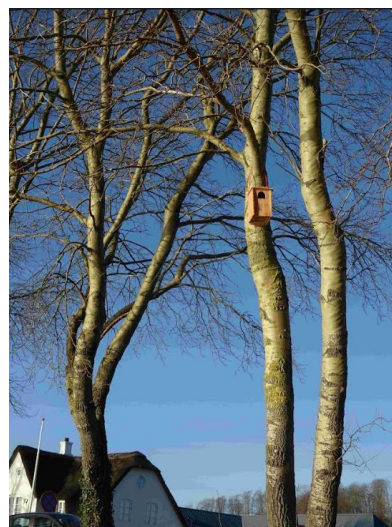
Efter i mange år at have haft sin lokale koncentration omkring Als og Broagerland, hvor der er opsat over 70 redekasser til arten, har der de senere år været set flere hunner med ællinger ved Aabenraa og Genner Fjorde. Det har fået DOF-Sønderjylland til at tage initiativ til at få opsat nogle flere redekasser ved disse kyststrækninger. Således blev der i januar 2024 – efter tilladelse fra lodsejerne – opsat 8 nye kasser – fem ved Aabenraa Fjord, én ved Loddenhøj og to ved Kalvø i bunden af Genner Bugt.



Redekasse ved Felsbæk. Foto: Jesper Tofft



Redekasse ved Jørgengårds Skov. Foto: Jesper Tofft



Redekasse ved Skarrev. Foto: Jesper Tofft

Vores redekasse-kontrol blev udført med en mobiltelefon påsat en lang teleskopstang, og telefonen optog en videofilm ned i kassen, så man kunne se om den var beboet eller ej. Den første kontrol (10. maj) gav 3 beboede redekasser, alle ved Aabenraa Fjord. Vi havde håbet at den anden kontrol (1. juni) ville give noget mere, men det var ikke tilfældet. Dog er 3 beboede kasser ud af 8 mulige alligevel fint for det første år. Vi går dog ud fra, at der også yngler et eller flere par i på os ukendte redesteder, som

både kan være bygninger og uglekasser, som mange private sætter op i haver nær skov. Erfaringer har vist, at fuglene kan yngle langt fra kysten, hvorefter hunnen fører ællingerne til kysten.

Ved Als og Sundeved er det OAS, der står for skalleslugerkasse-projektet, og de har gjort en stor og flot indsats gennem mange år. I 2023 fandt man 27 kuld i de opsatte redekasser, men også her er der ukendte ynglesteder i uglekasser, hule træer og efter alt at dømme også i bygninger, da man nogle år, f.eks. i 2023, kunne finde nyklækkede ællinger midt i trafikken i Sønderborg by. Her måtte jeg selv ud for at stoppe trafikken ved kirken for at få en ælling levende over vejen, mens moderen fløj nervøst rundt og satte sig på tagrygge på huse omkring.

Så den samlede sønderjyske bestand ligger nok et sted mellem 30 og 40 par.



Hunnen har forladt kassen og dækket æggene med dun. Foto: Jesper Leegaard



Hunnen fløj ud da hun hørte støj fra os - reden med æg. Foto: Jesper Leegaard

Den sønderjyske ynglebestand holder næsten udelukkende til ved saltvand, men kan godt yngle og opholde sig i perioder ved kystnære ferske søer.

Når ungerne er klækket, opholder familien sig mest på lavvandede steder (ca. (op til) en meters dybde), hvor ungerne selv kan dykke ned og fange deres første bytte, som er rejer og småfisk som f.eks. kutlinger. Når ungerne bliver større, kan de dykke på lidt dybere vand på op til et par meter. Ved Gammelmark, Broagerland, har jeg selv en gang set, at en hun med halvstore ællinger dykkede på lidt dybere vand, og kom op med en ret stor fisk. Den flåede mor og ællinger selv i mindre stykker, så ællingerne kunne guffe det i sig.



En betuttet hun, som ikke synes det var så sjov med inspektion.  
Foto: Jesper Leegaard

Hvor de lokale skalleslugere som nævnt næsten altid opholder sig ved kysten, er arten jo også en kendt vintergæst ved vore ferske søer, så længe disse er isfrie. Disse fugle kommer fra nordiske bestande (Sverige, Finland, Rusland m.v.), og hannerne kan kendes på, at de på hals, sider og bug oftest har et rødligt eller orange skær i en hvide fjerdragt. Det ses nok bedst i gråvejre. Hos vores lokale ynglefugle derimod, er hannerne oftest ren hvide at se på – altså ude det lyserøde/orange skær.

Jeg forelagde denne iagttagelse for den kendte fugleforsker Jon Fjeldså, som sagde, at det måtte betyde, at hannerne fra de to populationer har forskellige fældeområder. Det skal forstås således, at hanner med rødligt skær fælder fjer, og nye vokser frem, i områder med mange krebsdyr (mere salt vand) end hanner, som er rent hvide. Det kan vel sammenlignes med, at laks fanget i den østlige Østersø (lavere saltholdig i vandet) er mindre røde i kødet end laks fra den vestlige Østersø (mere saltholdighed – og dermed flere krebsdyr).

Arbejdsgruppen omkring dette lille projekt består af Jesper Leegaard, Jørn V. Sørensen, Morten Ihle og Jesper Tofft. Gruppen vil – parallelt med Als-gruppen/OAS – følge udviklingen i området nord for Als i de kommende år. Hvis behovet viser sig, vil vi overveje at sætte flere redekasser op.